Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
L. MEDINA
fremsat den 9. januar 2025 [1]

Sag C-665/23

IL
mod
Veracash SAS

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig))

»Anmodning om præjudiciel afgørelse – betalingstjenester i det indre marked – direktiv 2007/64/EF – uautoriserede betalingstransaktioner – underretning om uautoriserede betalingstransaktioner – underretningsfrist – forsinkelse af underretning, som ikke er med forsæt eller ved grov forsømmelse – betalingstjenesteudbyderens tilbagebetalingspligt – betalerens ansvar for uautoriserede betalingstransaktioner«

I. Indledning

1. Den foreliggende sag vedrører visse aspekter af ansvar for uautoriserede transaktioner, der er fastsat i direktiv 2007/64/EF [2]. Den rejser spørgsmålet om den indbyrdes sammenhæng mellem direktivets bestemmelser, der navnlig regulerer betalerens pligt til snarest muligt at underrette om enhver uautoriseret transaktion og konsekvenserne af ikke at gøre dette, når den uautoriserede transaktion skyldes uautoriseret brug af et betalingsinstrument. Efter CRCAM-dommen [3] bibringer denne sag Domstolen en yderligere mulighed for at belyse den balance, der skal findes mellem betalerens og betalingstjenesteudbyderens interesser.

[1] – Originalsprog: engelsk.

[2] – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF af 13.11.2007 om betalingstjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 97/7/EF, 2002/65/EF, 2005/60/EF og 2006/48/EF og om ophævelse af direktiv 97/5/EF (EUT 2007, L 319, s. 1). Det blev ophævet og erstattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2366 af 25.11.2015 om betalingstjenester i det indre marked, om ændring af direktiv 2002/65/EF, 2009/110/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 og om ophævelse af direktiv 2007/64/EF (EUT 2015, L 337, s. 35). Henset til tvistens faktiske omstændigheder i hovedsagen, og som den forelæggende ret også har anført, er den foreliggende sag omfattet af direktiv 2007/64.

[3] – Dom af 2.9.2021 (C-337/20, EU:C:2021:671, herefter »CRCAM-dommen«).

II. Retsforskrifter

A. EU-retten

2. Artikel 56 i direktiv 2007/64 med titlen »Brugerens forpligtelser hvad angår betalingsinstrumenter« bestemte i stk. 1:

»Brugeren af betalingstjenester, som er berettiget til at anvende et betalingsinstrument, har følgende forpligtelser:

(a) anvende betalingsinstrumentet i henhold til betingelserne for udstedelse og brug af betalingsinstrumentet, og

(b) snarest muligt underrette udbyderen af betalingstjenester eller den instans, som denne har udpeget, når han bliver opmærksom på tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse eller anden uautoriseret brug af betalingsinstrumentet.«

3. Artikel 58 i direktiv 2007/64 med titlen »Underretning om uautoriserede eller fejlbehæftede betalingstransaktioner« fastsatte:

»For at kunne kræve tilbagebetaling af en transaktion skal brugeren af betalingstjenester underrette sin udbyder af betalingstjenester snarest muligt efter at have konstateret uautoriserede eller fejlbehæftede betalingstransaktioner, der giver anledning til krav, herunder krav som omhandlet i artikel 75, og ikke senere end 13 måneder efter debiteringsdatoen, medmindre udbyderen af betalingstjenester, hvor det er relevant, ikke har meddelt oplysningerne om den pågældende betalingstransaktion eller stillet dem til rådighed i overensstemmelse med afsnit III.«

4. Artikel 60 i direktiv 2007/64 med titlen »Udbyderens ansvar for uautoriserede betalingstransaktioner« foreskrev i stk. 1:

»Medlemsstaterne sikrer, at betalerens udbyder af betalingstjenester med forbehold af artikel 58 i tilfælde af en uautoriseret betalingstransaktion straks tilbagebetaler betaleren beløbet for den uautoriserede betalingstransaktion og, hvor det er relevant, fører den debiterede betalingskonto tilbage til den situation, der ville have været gældende, hvis den uautoriserede betalingstransaktion ikke var blevet gennemført.«

5. Artikel 61 i direktiv 2007/64 med titlen »Betalerens ansvar for uautoriserede betalingstransaktioner« fastsatte:

»1. Uanset artikel 60 skal betaleren dække tab i forbindelse med enhver uautoriseret betalingstransaktion på højst 150 EUR, der skyldes brug af et tabt eller stjålet betalingsinstrument eller, hvis betaleren har undladt at beskytte de personaliserede sikkerhedsfeatures, uberettiget tilegnelse af et betalingsinstrument.

2. Betaleren skal dække alle tab som følge af uautoriserede betalingstransaktioner, hvis de skyldes en svigagtig handling eller manglende opfyldelse af en eller flere af hans forpligtelser i henhold til artikel 56 ved forsæt eller grov forsømmelse. I sådanne tilfælde finder maksimumsbeløbet i stk. 1 i nærværende artikel ikke anvendelse.

3. I de tilfælde, hvor betaleren ikke har optrådt svigagtigt eller med forsæt har undladt at opfylde sine forpligtelser i henhold til artikel 56, kan medlemsstaterne begrænse det i stk. 1 og 2 i nærværende artikel omhandlede ansvar under hensyntagen til navnlig arten af betalingsinstrumentets personaliserede sikkerhedsfeatures og de omstændigheder, under hvilke det blev tabt, stjålet eller uberettiget tilegnet.

4. Betaleren skal ikke dække økonomiske følger af brug af et tabt, stjålet eller uberettiget tilegnet betalingsinstrument, efter at der er sket underretning i overensstemmelse med artikel 56, stk. 1, litra b), undtagen hvis betaleren har optrådt svigagtigt.

[…]«

B. National ret

6. Direktiv 2007/64 er blevet gennemført i national ret ved ordonnance n° 2009-866 du 15 juillet 2009 relative aux conditions régissant la fourniture de services de paiement et portant création des établissements de paiement (bekendtgørelse nr. 2009-866 af 15.7.2009 om betingelserne for levering af betalingstjenester og oprettelse af betalingsinstitutter), som navnlig har indsat artikel L. 133-17, L. 133-18, L. 133-19 og L. 133-24 i code monétaire et financier (lov om monetære og finansielle anliggender), der finder anvendelse i hovedsagen.

7. I henhold til artikel L. 133-17, afsnit I, i lov om monetære og finansielle anliggender skal »brugeren af betalingstjenester […] snarest muligt [underrette] udbyderen af betalingstjenester eller den instans, som denne har udpeget, når han bliver opmærksom på tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse eller anden uautoriseret brug af betalingsinstrumentet eller de dertil knyttede data, med henblik på at spærre instrumentet«.

8. Denne lovs artikel L. 133-18 fastsætter:

»Hvis brugeren har givet underretning om en uautoriseret betalingstransaktion på de betingelser, der er fastsat i artikel L. 133-24, skal betalerens udbyder af betalingstjenester straks tilbagebetale betaleren beløbet for den uautoriserede betalingstransaktion og, hvor det er relevant, føre den debiterede konto tilbage til den situation, der ville have været gældende, hvis den uautoriserede betalingstransaktion ikke var blevet gennemført.

Betaleren og dennes udbyder af betalingstjenester kan ved aftale fastsætte yderligere godtgørelse.«

9. Samme lovs artikel L. 133-19 har følgende ordlyd:

»I. I tilfælde af en uautoriseret betalingstransaktion, der skyldes tab eller tyveri af betalingsinstrumentet, skal betaleren, indtil der er sket underretning i overensstemmelse med artikel L. 133-17, dække tab i forbindelse med anvendelsen af dette instrument med op til 150 EUR.

Betaleren har imidlertid intet ansvar for en uautoriseret betalingstransaktion, der foretages uden brug af den personaliserede sikkerhedsfeature.

II. Betaleren har intet ansvar, hvis den uautoriserede betalingstransaktion er gennemført ved uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet eller de dertil knyttede data uden betalerens vidende.

Betaleren har heller intet ansvar for forfalskning af betalingsinstrumentet, hvis betaleren var i besiddelse af sit instrument på tidspunktet for den uautoriserede betalingstransaktion.

III. Medmindre betaleren har handlet svigagtigt, hæfter han ikke for de økonomiske følger, hvis udbyderen af betalingstjenester ikke træffer egnede foranstaltninger til at kunne modtage underretning med henblik på at spærre betalingsinstrumentet i overensstemmelse med artikel L. 133-17.

IV. Betaleren skal dække alle tab som følge af uautoriserede betalingstransaktioner, hvis de skyldes, at han har begået en svigagtig handling eller ikke har opfyldt de forpligtelser, der er nævnt i artikel L. 133-16 og L. 133-17, ved forsæt eller grov forsømmelse.«

10. Endelig har den nævnte lovs artikel L. 133-24 følgende ordlyd:

»Brugeren af betalingstjenester underretter snarest muligt sin udbyder af betalingstjenester om en uautoriseret eller fejlbehæftet betalingstransaktion og ikke senere end 13 måneder efter debiteringsdatoen, idet underretningen ellers anses for forældet, medmindre udbyderen af betalingstjenester ikke har meddelt brugeren oplysningerne om den pågældende betalingstransaktion eller stillet dem til rådighed for vedkommende i overensstemmelse med afsnit I, kapitel IV, i bog III.

Hvis brugeren ikke er en fysisk person, der handler i ikke-erhvervsmæssigt øjemed, kan parterne beslutte at fravige bestemmelserne i denne artikel.«

III. Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

11. IL åbnede en indlånskonto i guld hos Veracash SAS. Den 24. marts 2017 fremsendte Veracash et nyt hæve- og betalingskort til IL's adresse. IL gjorde gældende, at han hverken havde anmodet om eller modtaget dette kort, og at der fra den 30. marts til den 17. maj 2017 var foretaget daglige hævninger på hans konto, som han ikke havde givet tilladelse til. IL anlagde sag mod Veracash ved tribunal de grande instance d'Évry[4] (ret i første instans, Évry, Frankrig) med påstand om tilbagebetaling og tilkendelse af erstatning.

12. Da Veracash blev delvist frifundet i første instans, appellerede IL til cour d'appel de Paris (appeldomstol i Paris, Frankrig). Hans appel blev forkastet ved dom af 3. januar 2022, navnlig med den begrundelse, at han ikke kunne påberåbe sig bestemmelserne i artikel L. 133-18 i lov om monetære og finansielle anliggender, fordi han ikke havde underrettet Veracash om de pågældende transaktioner »straks«[5] og »snarest muligt«. Denne konklusion byggede på det forhold, at IL havde sendt en klageformular til Veracash den 23. maj 2017, næsten to måneder efter den første anfægtede udbetaling.

13. IL indgav en appel om et retligt spørgsmål til Cour de cassation (kassationsdomstol), som er den forelæggende ret. Han fremsatte to kassationsanbringender til støtte for sin appel. I første led af det andet kassationsanbringende[6] gjorde IL gældende, at Cour d'appel de Paris (appeldomstol i

[4] – Omdøbt til »tribunal judiciaire d'Évry« (ret i første instans, Évry, Frankrig) den 1.1.2020.

[5] – Henvisningen i denne dom til forpligtelsen til at underrette om transaktionen »straks« skyldes efter al sandsynlighed, at dette ord er medtaget i de almindelige forretningsbetingelser for brug af »Veracard«-kortet, som er gengivet i denne dom.

[6] – Den præjudicielle forelæggelse vedrører kun første led af det andet kassationsanbringende.

Paris) ved sin afgørelse ikke havde taget hensyn til, at betaleren har en frist på 13 måneder efter debiteringsdatoen til at underrette om transaktionen, og dermed havde tilsidesat artikel L. 133-24 i lov om finansielle og monetære anliggender, som finder anvendelse i hovedsagen.

14. Den forelæggende ret har anført, at tvistens udfald afhænger af, om betalingstjenesteudbyderen kan nægte at tilbagebetale beløbet for en uautoriseret transaktion, når betaleren på trods af at have underrettet om transaktionen inden for 13 måneder efter debiteringsdatoen har gjort det med forsinkelse, uden at denne forsinkelse var forsætlig eller skyldtes grov forsømmelse fra vedkommendes side.

15. Parterne i hovedsagen har forskellige opfattelser af dette spørgsmål. IL, der er appellant i hovedsagen, har først og fremmest gjort gældende, at brugeren af betalingstjenesten har 13 måneder fra debiteringsdatoen til at underrette om den uautoriserede transaktion. Veracash, der er indstævnte i hovedsagen, har gjort gældende, at lovgiver ved i artikel L. 133-24 i lov om monetære og finansielle anliggender at fastsætte en forpligtelse for brugeren til at underrette om en uautoriseret transaktion snarest muligt inden for en frist på 13 måneder har haft til hensigt at fastsætte en dobbelt frist, og at fristen på 13 måneder er en endelig frist. Det tilføjes, at ordningen i denne bestemmelse kræver, at så snart brugeren af betalingstjenester bliver opmærksom på en uregelmæssighed, skal vedkommende straks reagere ved at underrette tjenesteudbyderen herom.

16. Ifølge den forelæggende ret kan en ordlydsfortolkning af artikel 58 i direktiv 2007/64, som Cour d'appel de Paris (appeldomstol i Paris) fandt, føre til det resultat, at betalingstjenesteudbyderen har ret til at nægte at tilbagebetale beløbet for en uautoriseret betalingstransaktion alene med den begrundelse, at betalingstjenestebrugeren har underrettet for sent, selv om underretningen blev foretaget inden for fristen på 13 måneder.

17. Den forelæggende ret er imidlertid af den opfattelse, at en sådan fortolkning vanskeligt kan forenes med artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64. Det følger af denne bestemmelse, at betaleren kun fortaber sin ret til tilbagebetaling, hvis vedkommende bl.a. med forsæt eller ved grov forsømmelse har undladt at opfylde en eller flere af sine forpligtelser i henhold til dette direktivs artikel 56, herunder forpligtelsen til snarest muligt at underrette betalingstjenesteudbyderen om tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet eller om uautoriseret brug af det.

18. Den forelæggende ret henviser til, at Domstolen, da den skulle fortolke artikel 58 i direktiv 2007/64 i CRCAM-dommen, ikke behøvede at tage stilling til konsekvenserne af betalerens manglende overholdelse af forpligtelsen til snarest muligt at underrette betalingstjenesteudbyderen om en uautoriseret transaktion.

19. Skønt den forelæggende ret anerkender interessen i at tilskynde betaleren til at udvise agtpågivenhed med hensyn til at underrette betalingstjenesteudbyderen, finder den ikke, at EU-lovgiver i lyset af artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64 har haft til hensigt at pålægge sanktioner for enhver forsinkelse, uanset omstændighederne, ved fuldstændigt at fratage betaleren retten til tilbagebetaling.

20. Efter den forelæggende rets opfattelse bør betaleren kun fortabe retten til at få godtgjort de tab, der skyldes en uautoriseret transaktion, som en underretning snarest muligt kunne have forhindret, hvis forsinkelsen af denne underretning er forsætlig eller skyldes grov forsømmelse fra betalerens side.

21. På denne baggrund har Cour de cassation (kassationsdomstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 56, 58, 60 og 61 i [direktiv 2007/64] fortolkes således, at betaleren fortaber retten til tilbagebetaling af beløbet for en uautoriseret transaktion, når vedkommende har været længe om at underrette udbyderen af betalingstjenester om den uautoriserede betalingstransaktion, selv om dette er sket inden for 13 måneder regnet fra debiteringsdatoen?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, er fortabelsen af betalerens ret til tilbagebetaling da betinget af, at den forsinkede underretning var forsætlig eller udtryk for grov forsømmelse fra betalerens side?

3) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, har betaleren da fortabt retten til tilbagebetaling af samtlige uautoriserede transaktioner eller kun af de transaktioner, der kunne have været forhindret, hvis underretningen var sket hurtigere?«

22. Veracash, den tjekkiske regering, den franske regering og Europa-Kommissionen har afgivet skriftlige indlæg.

IV. Bedømmelse

A. Det første spørgsmål

23. Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 58 i direktiv 2007/64, sammenholdt med direktivets artikel 56, 60 og 61, skal fortolkes således, at betaleren ikke har ret til at få tilbagebetalt beløbet for en uautoriseret transaktion, hvis vedkommende har underrettet betalingstjenesteudbyderen om denne transaktion med forsinkelse, selv om dette er sket inden for 13 måneder fra debiteringsdatoen.

24. For at besvare dette spørgsmål vil jeg først give et overordnet overblik over de bestemmelser, der regulerer parternes kontraktlige forpligtelser i forbindelse med betalingsinstrumenter og uautoriserede betalingstransaktioner og reglerne om ansvar for tab som følge af uautoriserede transaktioner[7]. Derefter vil jeg redegøre for den indbyrdes sammenhæng mellem betalerens underretningsforpligtelser.

1. Parternes kontraktlige forpligtelser og ansvaret for tab som følge af uautoriserede transaktioner

25. Overordnet set er det muligt at indkredse to sæt bestemmelser, der er relevante for hovedsagen. Artikel 56 og 57 i direktiv 2007/64 fastsætter betalingstjenestebrugerens[8] og betalingstjenesteudbyderens[9] kontraktlige forpligtelser i forbindelse med betalingsinstrumenter. Direktivets artikel 58-61 vedrører uautoriserede betalingstransaktioner og omfatter brugerens underretningspligt, bevisbyrden og parternes respektive ansvar.

[7] – Jf. D. Mavromati, *The Law of Payment Services in the EU: The EC Directive on Payment Services in the Internal Market*, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 2008, s. 220 ff.

[8] – I henhold til artikel 4, nr. 10), i direktiv 2007/64 forstås ved »bruger af betalingstjenester« en fysisk eller juridisk person, som bruger en betalingstjeneste enten som betaler eller som betalingsmodtager eller begge dele. Begreberne »betaler« og »betalingsmodtager« er defineret i nr. 7) og 8) i samme artikel.

[9] – Som defineret i artikel 4, nr. 9), i direktiv 2007/64.

26. Artikel 56 regulerer betalingstjenestebrugerens kontraktlige forpligtelser i forbindelse med betalingsinstrumenter. Brugeren af betalingstjenester skal således anvende betalingsinstrumentet i overensstemmelse med de fastsatte betingelser, beskytte betalingsinstrumentets personlige sikkerhedsfeatures og underrette udbyderen af betalingstjenester snarest muligt, når vedkommende bliver opmærksom på tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet eller uautoriseret brug af det.

27. Betalingstjenesteudbyderen skal for sit vedkommende i henhold til artikel 57, stk. 1, litra a) og b), bl.a. sikre, at betalingsinstrumentets personlige sikkerhedsfeatures kun er tilgængelige for betalingstjenestebrugeren, og afholde sig fra at sende et uopfordret betalingsinstrument, bortset fra de tilfælde, hvor et tidligere betalingsinstrument skal udskiftes. Endvidere skal udbyderen af betalingstjenester i henhold til artikel 57, stk. 1, litra c), sikre, at der til enhver tid er passende midler til rådighed til at sætte brugeren af betalingstjenester i stand til at foretage en underretning i henhold til artikel 56, stk. 1, litra b), i tilfælde af tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet eller uautoriseret brug af det. Endelig skal udbyderen af betalingstjenester i henhold til artikel 57, stk. 1, litra d), hindre enhver brug af betalingsinstrumentet, efter at der er foretaget en sådan underretning.

28. Artikel 58 vedrører bl.a.[10] uautoriserede betalingstransaktioner[11]. Den pålægger brugeren af betalingstjenester en generel forpligtelse til at give underretning som en forudsætning for at opnå tilbagebetaling fra udbyderen af betalingstjenester[12]. Brugeren af betalingstjenester skal underrette udbyderen af betalingstjenester »snarest muligt efter at have konstateret uautoriserede [...] betalingstransaktioner, der giver anledning til krav, [...] og ikke senere end 13 måneder efter debiteringsdatoen«. Den eneste undtagelse fra denne forpligtelse er, hvis betalingstjenesteudbyderen ikke har meddelt oplysningerne om den pågældende betalingstransaktion eller stillet dem til rådighed i overensstemmelse med afsnit III i direktiv 2007/64.

29. Artikel 59 i dette direktiv indeholder som en del af reglerne om ansvar i tilfælde af uautoriserede transaktioner bestemmelser om bevisbyrde, som er til fordel for brugeren af betalingstjenester. Bevisbyrden påhviler i det væsentlige udbyderen af betalingstjenester, som skal bevise, at betalingstransaktionen var autentificeret, korrekt registreret og bogført[13].

30. I praksis er resultatet af den bevisordning, der er indført ved artikel 59 i direktiv 2007/64, at betalingstjenesteudbyderen, når den underretning, der er fastsat i artikel 58 i nævnte direktiv, er foretaget inden for den deri fastsatte frist, bliver underlagt en øjeblikkelig tilbagebetalingsforpligtelse i overensstemmelse med artikel 60, stk. 1, i samme direktiv[14].

31. Artikel 61 regulerer betalerens ansvar i den særlige situation, hvor tabet som følge af en uautoriseret transaktion skyldes brug af et betalingsinstrument, der er tabt, stjålet eller uberettiget tilegnet. Det følger af stk. 1 i denne artikel, at betalerens ansvar for uautoriserede transaktioner er

[10] – Denne bestemmelse omhandler også »fejlbehæftede betalingstransaktioner«. Da tvisten i hovedsagen drejer sig om transaktioner, der ikke er autoriseret af betaleren, i modsætning til transaktioner, der ikke er i overensstemmelse med betalerens instrukser, vil jeg begrænse mig til situationen med uautoriserede betalingstransaktioner.

[11] – De omstændigheder, hvorunder en betalingstransaktion skal anses for at være uautoriseret, er fastsat i artikel 54 i direktiv 2007/64.

[12] – Jf. i samme retning CRCAM-dommen, præmis 33.

[13] – CRCAM-dommen, præmis 40.

[14] – Ibidem.

begrænset til højst 150 EUR [15]. Betalerens ansvar er imidlertid ubegrænset, hvis tabet skyldes en svigagtig handling eller manglende opfyldelse af en eller flere af vedkommendes forpligtelser i henhold til artikel 56 (herunder forpligtelsen til at underrette om tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet eller om uautoriseret brug heraf) med forsæt eller ved grov forsømmelse. Det følger af artikel 61, stk. 4, at betaleren efter underretning om tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet ikke længere bærer nogen økonomiske konsekvenser, medmindre vedkommende har handlet svigagtigt.

2. Den indbyrdes sammenhæng mellem betalerens underretningsforpligtelser

32. Det følger af ovenstående fremstilling af de retlige rammer, at brugeren har en almen forpligtelse til at udvise agtpågivenhed med hensyn til betalingsinstrumentet. Et særligt udtryk for pligten til at udvise agtpågivenhed er underretningspligten [16]. Denne forpligtelse indtager en væsentlig plads i forbindelse med reglerne om ansvar for uautoriserede transaktioner, idet den fungerer som en »målestok« for fordelingen af ansvaret mellem betaleren og tjenesteudbyderen for eventuelle uautoriserede transaktioner [17].

33. Det er muligt at indkredse mindst tre situationer, hvor brugeren er forpligtet til at foretage underretning.

34. Den første situation er, når brugeren bliver opmærksom på tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet eller uautoriseret brug af det. I denne situation kræver artikel 56, stk. 1, litra b), i direktiv 2007/64, at betalingstjenestebrugeren underretter tjenesteudbyderen snarest muligt. Som det fremgår af direktivets artikel 57, stk. 1, litra d), sammenholdt med 32. betragtning hertil, er formålet med denne underretning at gøre det muligt for udbyderen af betalingstjenester at spærre betalingsinstrumentet og hindre yderligere uautoriseret brug.

35. Den anden situation er, når brugeren bliver opmærksom på en uautoriseret transaktion. I et sådant tilfælde skal brugeren i henhold til direktivets artikel 58 underrette betalingstjenesteudbyderen snarest muligt for at opnå tilbagebetaling af den uautoriserede transaktion. Formålet med underretningsforpligtelsen i henhold til denne artikel er at give betaleren mulighed for at gøre indsigelse og opnå tilbagebetaling af uautoriserede transaktioner.

36. Mens artikel 56, stk. 1, litra b), har en *forebyggende funktion*, idet den gør det muligt at spærre betalingsinstrumentet og beskytte mod risikoen for uautoriserede transaktioner, har artikel 58 hovedsagelig en *kompenserende funktion*, idet den giver mulighed for tilbagebetaling af den uautoriserede transaktion [18].

[15] – Jf. B. Geva, »The EU payment services directive: An outsider's view«, *Yearbook of European Law*, 28(1), 2009, s. 177-215, på s. 200, der anfører, at dette begrænsede ansvar eksisterer, selv når betaleren er uden skyld og uvidende om de omstændigheder, der kræver underretning i henhold til artikel 56 i direktiv 2007/64.

[16] – Jf. C. Bourguignon, »L'utilisateur dans la nouvelle loi sur les services de paiement: entre protection et responsabilisation«, i H. Jacquemin, B. Michaux og C. Bourguignon (red.), *Actualités en droit du numérique*, Anthemis, Limal, 2019, s. 153-215, på s. 206.

[17] – Ibidem, på s. 207, som beskriver forpligtelsen til at underrette som en »curseur de la répartition des responsabilités«. Jf. i samme retning M.R. Guimarães og R. Steennot, »Allocation of liability in case of payment fraud: who bears the risk of innovation? A comparison of Belgian and Portuguese law in the context of PSD2«, *European Review of Private Law*, Kluwer Law International, 2022, 30(1), s. 29-72, på s. 46, ifølge hvem »den eventuelle årsagssammenhæng mellem [brugerens] adfærd og uautoriserede betalingstransaktioner ophører med underretningen«.

[18] – S. Torck, »Délai de contestation des opérations de paiement non autorisées: renvoi préjudiciel de la Cour de Cassation«, *Revue de droit bancaire et financier*, nr. 2, 2024, randnote 28.

37. Den tredje situation er den, hvor de to foregående situationer indtræffer (næsten) *samtidigt*. Som Kommissionen retteligt har påpeget i sit indlæg, og som det synes at være tilfældet i hovedsagen, kan en uautoriseret transaktion finde sted efter tab, tyveri, uberettiget tilegnelse eller uautoriseret brug af betalingsinstrumentet. I en sådan situation skal de underretningsforpligtelser, der følger af artikel 56, stk. 1, litra b), og artikel 58, anvendes *sammenhængende*. For at sikre sammenhæng skal underretning (og indsigelse) om en uautoriseret transaktion i henhold til artikel 58 anses for at *omfatte* underretning i henhold til artikel 56, stk. 1, litra b). I denne type situation har underretningen om den uautoriserede transaktion både en forebyggende og en kompenserende funktion og træder i stedet for underretningen i henhold til artikel 56[19].

3. Fristen for underretning i henhold til artikel 58 i direktiv 2007/64

38. Artikel 58 i direktiv 2007/64 tilsiger, at betaleren opfylder sin pligt til at underrette udbyderen af betalingstjenester inden for en bestemt frist. For at opnå tilbagebetaling fra udbyderen skal underretningen ske »snarest muligt efter at have konstateret uautoriserede [...] betalingstransaktioner [...] og ikke senere end 13 måneder efter debiteringsdatoen«.

39. Det første spørgsmål drejer sig om, hvorvidt brugeren af betalingstjenester fortaber retten til at opnå tilbagebetaling ved forsinket underretning, selv når underretningen finder sted inden for 13 måneder efter debiteringsdatoen. Svaret på dette spørgsmål afhænger af, om forpligtelsen til at underrette »snarest muligt« efter at være blevet opmærksom på den uautoriserede transaktion er en særskilt og selvstændig betingelse, der gælder *kumulativt* med forpligtelsen til at underrette inden for 13 måneder fra debiteringsdatoen.

40. Det følger af fast retspraksis, at der ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse ikke blot skal tages hensyn til dennes ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de formål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af. En EU-retlig bestemmelses tilblivelse kan ligeledes give relevante elementer med henblik på dens fortolkning[20].

41. Hvad for det første angår ordlyden i artikel 58 skal det indledningsvis nævnes, at de tidsmæssige betingelser for underretningen er knyttet til udtrykket »og ikke senere end«. Dette udtryk synes at indebære, at artikel 58 opstiller to særskilte betingelser, som begge skal være opfyldt for at give ret til tilbagebetaling.

42. Desuden adskiller de to tidsmæssige betingelser sig i deres art og omfang.

[19] – Ibidem. S. Torck anfører, at indsigelsen på grundlag af artikel 58 erstatter underretningen i henhold til artikel 56, som er blevet virkningsløs som følge af omstændighederne (»la contestation fondée sur l'article 58 prend le relais du signalement fondé sur l'article 56, rendu inefficace par les circonstances«).

[20] – CRCAM-dommen, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis.

43. Hvad angår underretning »snarest muligt« skal det nævnes, at direktiv 2007/64 ikke definerer dette udtryk [21]. Som den franske regering i det væsentlige har anført, kan dette udtryk, afhængigt af sprogversionen, fortolkes således, at det understreger underretningens omgående karakter [22] eller forsinkelsens uforholdsmæssigt lange varighed [23].

44. På trods af de forskellige nuancer i sprogversionerne skal det påpeges, at artikel 58 ikke omhandler en øjeblikkelig handling. Dette giver et vist råderum til at vurdere, hvor hurtigt betaleren skal reagere fra sag til sag. Betaleren skal således handle så hurtigt som muligt under hensyntagen til omstændighederne. I alle tilfælde kan betaleren ikke anses for at være forsinket, hvis vedkommende faktisk var uvidende om den begivenhed, der gav anledning til den uautoriserede transaktion [24].

45. 31. betragtning til direktiv 2007/64 bekræfter denne fortolkning og fastslår, at betalingstjenestebrugeren bør orientere betalingstjenesteudbyderen »snarest muligt« om eventuelle indsigelser, der gøres mod betalingstransaktioner, som angiveligt er uautoriserede.

46. Sammenholdt med 31. betragtning skal udtrykket »snarest muligt« forstås således, at betalingstjenestebrugeren skal handle *hurtigt*, hvilket skal vurderes, som Kommissionen i det væsentlige har anført, *under hensyntagen til omstændighederne*.

47. Nødvendigheden af at tage hensyn til omstændighederne i den konkrete sag viser, som den tjekkiske regering i det væsentlige har gjort gældende, at kravet om underretning »snarest muligt« er *subjektivt*. Dets subjektive karakter følger også af dets udgangspunkt, som er kendskabet til den uautoriserede transaktion.

48. I modsætning til denne subjektive tidsmæssige betingelse er betingelsen om, at underretning skal foretages ikke senere end 13 måneder efter debiteringsdatoen, en objektiv betingelse. Tidsfristen på 13 måneder kan angives objektivt og afhænger ikke af sagens omstændigheder. Desuden afhænger den dato, hvor fristen på 13 måneder begynder at løbe, ikke af, om betaleren har kendskab til den uautoriserede transaktion (hvilket i øvrigt kan være svært at afgøre) [25], men af debiteringsdatoen.

49. Domstolen præciserede i sin dom i CRCAM-sagen, at perioden på 13 måneder er en »maksimal frist«, inden for hvilken underretning skal foretages [26]. En bruger, som ikke har underrettet udbyderen af betalingstjenester om en uautoriseret transaktion inden for denne frist, kan ikke drage udbyderen til ansvar, herunder på grundlag af de almindelige regler, og kan følgelig ikke opnå tilbagebetaling af denne uautoriserede transaktion [27]. Som Veracash har anført, er perioden på 13 måneder en endelig frist (»délai butoir«), inden for hvilken underretning skal finde sted.

[21] – Den franske regering har i sit indlæg forelagt en analyse af udtrykket »snarest muligt« under hensyntagen til de forpligtelser, der er pålagt Kommissionen eller medlemsstaterne i andre EU-retsakter. Jeg mener imidlertid, at forskellene mellem en EU-institution eller en medlemsstats myndighed og en privatperson, nemlig betaleren, udelukker enhver analogi.

[22] – Dette synes at være tilfældet i den franske sprogversion (»sans tarder«), den nederlandske sprogversion (»onverwijld«), den tyske sprogversion (»unverzüglich«), den græske sprogversion (»αμελλητί«) og den italienske sprogversion (»senza indugio«).

[23] – Dette synes at være tilfældet i den engelske sprogversion (»without undue delay«), den spanske sprogversion (»sin tardanza injustificada«) og den lettiske sprogversion (»bez liekas kavēšanās«).

[24] – Jf. M. Storck m.fl., *Code Monétaire et Financier. Annoté et commenté*, 14. udgave, Dalloz, Paris, 2024, s. 170; og G. Hennard, »Loi sur les services de paiement: l'exécution des opérations de paiement – Responsabilités en cas d'inexécution ou d'exécution incorrecte des opérations de paiement«, i *Betalingsdiensten / Services de paiement*, 1. udg., Intersentia, Bruxelles, 2011, s. 137-194, på s. 172.

[25] – Jf. M.R. Guimarães og R. Steennot, op.cit., fodnote 17, på s. 48.

[26] – Jf. i samme retning CRCAM-dommen, præmis 38 og 50.

[27] – CRCAM-dommen, præmis 36.

50. Det følger af det ovenstående, at forpligtelsen til at underrette »snarest muligt« er adskilt fra forpligtelsen til at underrette inden for fristen på 13 måneder. Betalingstjenestebrugerens manglende underretning »snarest muligt« efter at være blevet opmærksom på den uautoriserede transaktion kan ikke blot »opvejes« af en underretning, der finder sted inden for 13 måneder efter debiteringsdatoen.

51. For det andet bekræfter en fortolkning af artikel 58 i direktiv 2007/64 ud fra den sammenhæng, hvori bestemmelsen indgår, ordlydsfortolkningen af denne bestemmelse.

52. Domstolen fastslog i CRCAM-dommen, at artikel 58, hvortil der henvises i direktivets artikel 60, stk. 1, pålægger brugeren af betalingstjenester en generel forpligtelse til at give underretning [28]. Som jeg har påpeget ovenfor [29], indtager underretningen en væsentlig plads i reglerne om ansvar i forbindelse med uautoriserede betalingstransaktioner. Hvis man accepterer, at betaleren kan vente 13 måneder med at gøre indsigelse mod en transaktion, som vedkommende er blevet opmærksom på, svækker det effektiviteten af forpligtelsen til at underrette »snarest muligt«. I den særlige situation, hvor den uautoriserede transaktion skyldes tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet, forsinker den sene underretning om denne transaktion betalingstjenesteudbyderens iværksættelse af foranstaltninger i overensstemmelse med artikel 57, stk. 1, litra d), i direktiv 2007/64. Desuden forsinker sen underretning om uautoriserede transaktioner, som betaleren har fået kendskab til, udløsningen af betalingstjenesteudbyderens ansvar i henhold til nævnte direktivs artikel 60. Som Kommissionen i det væsentlige har anført, undergraver sen underretning om uautoriserede transaktioner, som betaleren har fået kendskab til, således også formålene med artikel 57, stk. 1, litra d), og artikel 60 i dette direktiv.

53. For det tredje støtter en formålsfortolkning af artikel 58 i direktiv 2007/64 ordlydsfortolkningen heraf og fortolkningen ud fra den sammenhæng, hvori denne bestemmelse indgår. I den særlige situation, hvor tabene i forbindelse med en uautoriseret transaktion skyldes tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af et betalingsinstrument, forhindrer den sene underretning betalingstjenesteudbyderen i straks at iværksætte foranstaltninger og forværrer risikoen for uautoriserede transaktioner. Unødig forsinkelse i underretningen af betalingstjenesteudbyderen undergraver således underretningens forebyggende formål [30].

54. Endvidere, som Kommissionen i det væsentlige har påpeget, undergraver en fortolkning, ifølge hvilken betaleren er berettiget til at opnå tilbagebetaling, selv om vedkommende ikke har underrettet snarest muligt, retssikkerheden og interesseafvejningen mellem betalingstjenesteudbyderen og betalingstjenestebrugeren.

55. For det fjerde støtter tilblivelseshistorien for direktiv 2007/64 den fortolkning, der følger af en ordlydsfortolkning af dette direktivs artikel 58, en fortolkning ud fra den sammenhæng, hvori denne bestemmelse indgår, og en teleologisk fortolkning heraf.

28 – Ibidem, præmis 33.

29 – Jf. punkt 32 i nærværende forslag til afgørelse.

30 – Jf. punkt 34 og 36 i nærværende forslag til afgørelse.

56. Det fremgår af forarbejderne, at Kommissionens oprindelige direktivforslag [31] ikke indeholdt nogen frist svarende til den, der er fastsat i artikel 58 i direktiv 2007/64, og som blev indført i løbet af lovgivningsproceduren [32]. Indførelsen af en ensartet frist på 13 måneder havde imidlertid ikke til formål at erstatte forpligtelsen til at foretage underretning snarest muligt. Som Domstolen bemærkede i sin dom i CRCAM-sagen, blev det hurtigt klart, at indførelsen af denne frist var nødvendig for at garantere retssikkerheden for brugeren af disse tjenester og udbyderen heraf [33]. Bestemmelsen om en maksimal frist på 13 måneder sikrer, at betalingstransaktionen er endelig efter denne frists udløb [34]. Formålet om at sikre, at en transaktion bliver endelig, berører dog ikke brugerens særskilte forpligtelse til at underrette snarest muligt.

57. Det følger heraf, at betalingstjenestebrugeren skal overholde begge de betingelser, der er fastsat i artikel 58 i direktiv 2007/64. Dette berører ikke anvendelsen af dette direktivs artikel 61, stk. 2, som regulerer betalerens ansvar, når tabet i forbindelse med en uautoriseret transaktion bl.a. skyldes manglende underretning om tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet med forsæt eller ved grov forsømmelse, hvilket er genstand for det andet forelagte spørgsmål.

58. Henset til ovenstående betragtninger skal artikel 58 i direktiv 2007/64, sammenholdt med direktivets artikel 56, 60 og 61, fortolkes således, at betaleren i princippet ikke har ret til tilbagebetaling af beløbet for en uautoriseret transaktion, hvis vedkommende har underrettet udbyderen af betalingstjenester om denne transaktion med forsinkelse, selv om det er sket inden for 13 måneder efter debiteringsdatoen. Dette berører ikke anvendelsen af artikel 61, stk. 2, i nævnte direktiv.

B. Det andet spørgsmål

59. Skønt den forelæggende ret i sit andet spørgsmål ikke nævner en specifik bestemmelse i direktiv 2007/64, fremgår det ikke desto mindre af forelæggelsesafgørelsen, at den anmoder om en fortolkning af dette direktivs artikel 61, stk. 2, sammenholdt med artikel 56, stk. 1, litra b), i samme direktiv. Desuden er det andet spørgsmål fremsat under forudsætning af, at det første spørgsmål besvares bekræftende.

60. Med sit andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret således nærmere bestemt oplyst, om artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64, sammenholdt med direktivets artikel 56, stk. 1, litra b), skal fortolkes således, at en betaler i tilfælde af tab som følge af en uautoriseret transaktion, der skyldes tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet eller dets uautoriserede brug, kun fortaber retten til tilbagebetaling, hvis vedkommende med forsæt eller ved grov forsømmelse har undladt at underrette betalingstjenesteudbyderen.

61. Artikel 61 i direktiv 2007/64 fastsætter særlige bestemmelser om ansvar for tab i forbindelse med uautoriserede transaktioner, der skyldes brug af tabte, stjålne eller uberettiget tilegnede betalingsinstrumenter [35]. Det følger nærmere bestemt af dette direktivs artikel 61, stk. 2, sammenholdt med dets artikel 56, stk. 1, litra b), at betaleren skal dække alle tab i forbindelse

[31] – Gennemførelse af Fællesskabets Lissabon-program – Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om betalingstjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 97/7/EF, 2002/12/EF og 2002/65/EF (KOM(2005) 603 endelig).

[32] – Jf. generaladvokat Saugmandsgaard Øes forslag til afgørelse CRCAM (C-337/20, EU:C:2021:564, punkt 44-46).

[33] – CRCAM-dommen, præmis 48.

[34] – Ibidem, præmis 49.

[35] – Jf. punkt 31 i nærværende forslag til afgørelse.

med uautoriserede transaktioner, hvis vedkommende bl.a. har pådraget sig dem ved med forsæt eller ved grov forsømmelse at undlade at underrette udbyderen af betalingstjenester om tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet eller om dets uautoriserede brug.

62. Artikel 61, stk. 2, henviser ikke udtrykkeligt til underretningsforpligtelsen i henhold til artikel 58. Som anført ovenfor [36] omfatter underretningen om en uautoriseret transaktion i henhold til artikel 58 dog underretningen i henhold til artikel 56, stk. 1, litra b), afhængigt af situationen og hændelsesforløbet, når den uautoriserede transaktion skyldes tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af et betalingsinstrument. For at sikre en sammenhængende fortolkning af artikel 61, stk. 2, artikel 56, stk. 1, litra b), og artikel 58 skal underretningen i henhold til artikel 58 i sådanne situationer opfylde de betingelser, der er fastsat i artikel 61, stk. 2.

63. Betaleren fortaber således retten til tilbagebetaling, hvis vedkommende har undladt at underrette om den uautoriserede transaktion efter tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet »med forsæt eller ved grov forsømmelse«.

64. Det fremgår af 33. betragtning til direktiv 2007/64, at der ved vurderingen af en eventuel forsømmelse bør tages hensyn til alle omstændigheder. Ifølge denne betragtning bør beviset for og graden af den påståede forsømmelse vurderes i henhold til national ret.

65. Mens begrebet forsømmelse omfatter en uforsætlig handling eller en undladelse, hvorved den ansvarlige person tilsidesætter sin pligt til at udvise agtpågivenhed, henviser begrebet »grov forsømmelse« alene til en *åbenlys* tilsidesættelse af en sådan pligt til at udvise agtpågivenhed [37]. Skønt direktiv 2015/2366 ikke finder anvendelse i hovedsagen, bekræfter det denne fortolkning af begrebet »grov forsømmelse«. Ifølge 72. betragtning hertil »bør grov forsømmelse […] indebære mere end blot forsømmelse og vedrøre adfærd, der involverer en betydelig grad af skødesløshed«.

66. Under alle omstændigheder følger det af artikel 59, stk. 2, i direktiv 2007/64, at brug af et betalingsinstrument i sig selv ikke nødvendigvis er tilstrækkeligt til at bevise, at betaleren handlede svigagtigt, eller at vedkommende med forsæt eller ved grov forsømmelse undlod at opfylde en eller flere af sine forpligtelser i henhold til artikel 56 i samme direktiv.

67. I henhold til artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64 er en simpel tilsidesættelse af pligten til agtpågivenhed eller »simpel forsømmelse«, som Kommissionen har udtrykt det, derfor ikke tilstrækkelig til at udelukke tilbagebetaling til betaleren [38]. Som den forelæggende ret rettelig har anført, »sanktionerer« artikel 61, stk. 2, således ikke alle forsinkelser i underretningen uanset omstændighederne og betalerens adfærd. Kun en forsinkelse i underretningen, som skyldes, at betaleren har handlet med forsæt eller ved grov forsømmelse, medfører fortabelse af retten til tilbagebetaling.

68. Henset til det ovenstående skal artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64, sammenholdt med direktivets artikel 56, stk. 1, litra b), fortolkes således, at en betaler i tilfælde af tab i forbindelse med en uautoriseret transaktion, der skyldes tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet eller dets uautoriserede brug, kun fortaber sin ret til tilbagebetaling, hvis vedkommende med forsæt eller ved grov forsømmelse har undladt at underrette udbyderen af betalingstjenester herom.

[36] – Punkt 37 i nærværende forslag til afgørelse.

[37] – Jf. i samme retning dom af 3.6.2008, Intertanko m.fl. (C-308/06, EU:C:2008:312, præmis 75 og 76).

[38] – Jf. M.R. Guimarães og R. Steennot, op.cit., fodnote 17, på s. 50, med eksempler på national retspraksis.

C. Det tredje spørgsmål

69. Selv om den forelæggende ret i sit tredje spørgsmål ikke nævner en specifik bestemmelse i direktiv 2007/64, fremgår det ikke desto mindre af forelæggelsesafgørelsen, at den anmoder om en fortolkning af dette direktivs artikel 61, stk. 2, og nærmere bestemt af anvendelsesområdet for uautoriserede transaktioner, som betaleren bærer risikoen for. Desuden er det tredje spørgsmål forelagt under forudsætning af, at det første spørgsmål besvares bekræftende.

70. Med sit tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret således nærmere bestemt oplyst, om artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at i tilfælde af tab som følge af uautoriserede transaktioner, som betaleren med forsæt eller ved grov forsømmelse har underrettet om med forsinkelse, fortaber denne betaler da retten til tilbagebetaling for alle uautoriserede transaktioner eller kun for de transaktioner, som kunne have været undgået, hvis underretningen ikke havde været forsinket.

71. I denne henseende følger det af ovennævnte faste retspraksis [39], at det ved fortolkningen af en bestemmelse i EU-retten ikke kun er nødvendigt at tage hensyn til dens ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og de formål, der forfølges med de regler, som den er en del af.

72. Hvad for det første angår ordlyden af artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64, fremgår det af denne bestemmelse, at betaleren skal dække »alle tab som følge af uautoriserede betalingstransaktioner«, hvis de skyldes en svigagtig handling eller manglende opfyldelse af vedkommendes underretningspligt ved forsæt eller grov forsømmelse. På den ene side synes udtrykkene »alle tab« og »uautoriserede betalingstransaktioner« at indebære, at der skal anlægges en bred fortolkning af omfanget af de transaktioner, hvor en betaler ikke opfylder sine forpligtelser. Der skelnes ikke mellem transaktioner, der kunne have været undgået, og transaktioner, der ikke kunne have været undgået, hvis der var sket rettidig underretning.

73. På den anden side indebærer udtrykket »tab som følge af« en årsagssammenhæng mellem betalers adfærd og tabene, som »skyldes« vedkommendes manglende opfyldelse af forpligtelsen til bl.a. at underrette. Kravet om denne årsagssammenhæng kunne, som Kommissionen i det væsentlige har anført, fortolkes således, at kun tab som følge af transaktioner, der kunne have været forhindret ved rettidig underretning, er omfattet.

74. Jeg er imidlertid af den opfattelse, at den sammenhæng, hvori artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64 indgår, og bestemmelsens formål i stedet tilsiger, at betaleren bærer alle tab i forbindelse med enhver uautoriseret transaktion, hvis vedkommende med forsæt eller ved grov forsømmelse har undladt at underrette herom.

75. Hvad for det andet angår den sammenhæng, hvori denne bestemmelse indgår, skal det for det første erindres, at betalerens ubegrænsede ansvar er betinget af svigagtig adfærd eller af forsætlig eller groft forsømmelig tilsidesættelse af en eller flere af vedkommendes forpligtelser i henhold til artikel 56 i direktiv 2007/64. Det følger af denne bestemmelse, at en sådan adfærd skal have konsekvenser for betaleren, nemlig fortabelse af retten til tilbagebetaling.

76. Som jeg allerede har påpeget [40], indtager underretning en væsentlig plads i ansvarsordningen for uautoriserede transaktioner. Navnlig når den anfægtede transaktion er resultatet af uautoriseret brug af et betalingsinstrument, har underretning en forebyggende funktion, der gør

[39] – Punkt 40 i nærværende forslag til afgørelse.

[40] – Punkt 32 og 52 i nærværende forslag til afgørelse.

det muligt for betalingstjenesteudbyderen at spærre betalingsinstrumentet og mindske risikoen for uautoriserede betalingstransaktioner. Reglerne om ansvar for sådanne uautoriserede transaktioner hviler på en formodning om, at de *kunne have været undgået* ved rettidig underretning. Det ville være i strid med ansvarsordningens logik at skelne mellem to kategorier af transaktioner med henblik på retten til tilbagebetaling, nemlig dem, der kunne have været undgået, og dem, der ikke kunne have været undgået.

77. For det tredje bekræfter formålet med artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64 og de bestemmelser, som den er en del af, denne konklusion. Reglerne om ansvar for uautoriserede transaktioner, der skyldes tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet, søger at skabe balance mellem betalerens og betalingstjenesteudbyderens interesser. Det ville være i strid med afvejningen af aftaleparternes interesser, hvis ansvarets omfang blev indskrænket, så det kun omfattede en del af de uautoriserede transaktioner. Det ville også undergrave formålet om at tilskynde betaleren til at underrette udbyderen af betalingstjenester snarest muligt.

78. På baggrund af det ovenstående er det min opfattelse, at artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at i tilfælde af tab som følge af uautoriserede transaktioner, som betaleren med forsæt eller ved grov forsømmelse har underrettet om for sent, fortaber betaleren retten til tilbagebetaling i forbindelse med enhver uautoriseret transaktion i modsætning til kun de transaktioner, som kunne have været forhindret, hvis underretningen ikke havde været forsinket.

V. Forslag til afgørelse

79. På grundlag af ovenstående betragtninger foreslår jeg, at Domstolen besvarer de af Cour de cassation (kassationsdomstol) forelagte spørgsmål på følgende måde:

»1) Artikel 58 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF af 13. november 2007 om betalingstjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 97/7/EF, 2002/65/EF, 2005/60/EF og 2006/48/EF og om ophævelse af direktiv 97/5/EF, sammenholdt med artikel 56, 60 og 61 heri,

skal fortolkes således, at

betaleren i princippet ikke har ret til tilbagebetaling af beløbet for en uautoriseret transaktion, hvis vedkommende har underrettet udbyderen af betalingstjenester om denne transaktion med forsinkelse, selv om det er sket inden for 13 måneder efter debiteringsdatoen. Dette berører ikke anvendelsen af artikel 61, stk. 2, i nævnte direktiv.

2) Artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64, sammenholdt med dette direktivs artikel 56, stk. 1, litra b),

skal fortolkes således, at

en betaler i tilfælde af tab i forbindelse med en uautoriseret transaktion, der skyldes tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet eller dets uautoriserede brug, kun fortaber sin ret til tilbagebetaling, hvis vedkommende med forsæt eller ved grov forsømmelse har undladt at underrette udbyderen af betalingstjenester herom.

3) Artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64

skal fortolkes således, at

i tilfælde af tab som følge af uautoriserede transaktioner, som betaleren med forsæt eller ved grov forsømmelse har underrettet om for sent, fortaber betaleren retten til tilbagebetaling i forbindelse med enhver uautoriseret transaktion i modsætning til kun de transaktioner, som kunne have været forhindret, hvis underretningen ikke havde været forsinket.«